

Field : Higher Education

Type : Review Article

Received: 22.02.2016 - *Accepted*: 23.05.2016

Lisans ve Lisansüstü Eğitimde Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi'nin Yeri¹

Abdualmuttalip İŞİDAN¹, Halil İbrahim ŞANVERDİ²

¹Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Ankara, Türkiye, E- posta: muttalipisidan@gmail.com

²Çankırı Karatekin Üniversitesi, Çankırı, Türkiye, E- posta: halilibrahim@hotmail.com

Öz

Türkiye'de bulunan devlet üniversitelerinin yanı sıra Türkiye ve bazı devletlerle ortak olarak kurulan özel statüye sahip üniversitelerde vardır. Bu üniversitelerden biri de Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi, Türkiye ve Kazakistan Cumhuriyetlerinin uluslararası, özerk statüye sahip, ortak devlet üniversitesidir. Türk ve Kazak Hükümetleri arasında, "Türkistan Şehrinde Uluslararası Hoca Ahmet Yesevi Türk-Kazak Üniversitesi Kurulmasına Dair Anlaşma" ise, 31 Ekim 1992'de Türk Dili Konuşan Ülkeler Devlet Başkanları Zirvesi'nde Ankara'da imzalanmıştır. Bu anlaşmaya istinaden kurulan Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi 1994 – 1995 öğretim yılında öğrenci almaya başlamış ve bugün 11 fakültesi 1 yüksekokulu ve 12 binden fazla öğrencisiyle hizmet vermektedir. Bu çalışmada ise Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi'nin lisans ve lisansüstü eğitimdeki yeri ele alınacak ve üniversitenin daha iyi hizmet verebilmesi için önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi, Kazakistan, Türkiye, eğitim

¹ Bu makale, 13-15 Nisan 2016 tarihlerinde Kazakistan'da yapılan 5. Uluslararası Bilim Kültür ve Spor Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

The Place of Hoca Ahmet Yesevi University in Undergraduate and Graduate Education

Abstract

In addition to state universities there are some universities which were established with partnership of some countries. One of these universities International Hoca Ahmet Yesevi Turkish-Kazakh University which is an international and autonomous mutual state university of the Republics of Turkey and Kazakhstan. “Agreement on Founding International Hoca Ahmet Yesevi Turkish-Kazakh University in the city of Turkistan” was signed between the governments of two countries at The Summit of The Presidents of Turkish-Speaking Countries on October 31, 1992 in Ankara. After the foundation of Hoca Ahmet Yesevi University students were admitted for the academic year of 1994-1995. Ahmet Yesevi University has 11 faculties and 1 school of higher education and more than 12.000 students. In this study, the place of Hoca Ahmet Yesevi University in undergraduate and graduate education will be discussed and suggestions will be rendered to for university’s better service.

Keywords: Hoca Ahmet Yesevi University, Kazakhstan, Turkey, education

Giriş

Türkiye’de bulunan devlet ve özel üniversitelerinin yanı sıra bazı devletlerle ortak olarak özerk statüye sahip üniversitelerde mevcuttur. Bu üniversitelerden biri olan Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev’in 06 Haziran 1991 tarihli kararıyla Türkistan Devlet Üniversitesi olarak kuruldu. Üniversiteye ünlü Türk şairi ve mutasavvıfı Hoca Ahmet Yesevi’nin adı verildi. (Eurasianhouse.net, 2016)

Üniversitenin, 1 Mayıs 1992’de Kazakistan ile Türkiye arasında imzalanan “Eğitim, Bilim, Kültür ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşmasıyla” iki ülkenin ortak üniversitesi hâline getirilmesi kararlaştırılmış ve konuyla ilgili Mutabakat Zaptı, 28 Eylül 1992’de Ankara’da imzalanmıştır. Anlaşma, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 29 Nisan 1993 tarih 3904 sayılı Kanun ile kabul edilmiş ve 4 Mayıs 1993 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Ahmet Yesevi Üniversitesi, 2016).

Anlaşmanın resmi gazetede yayınlanmasının ardından Üniversitenin yönetimi Mütevelli heyet başkanlığına devredilmiş ve üniversitenin ilk Mütevelli Heyet Başkanlığına, 18.10.1993’te Namık Kemal ZEYBEK atanmıştır. Üniversitenin mevcut Mütevelli heyeti başkanlığını 09.05.2015 tarihinde atanan Gazi Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Musa YILDIZ yürütmektedir. Tüzük gereği Üniversite Rektörü Kazakistan Cumhuriyeti, Rektör Vekili (Eş Rektör) ise Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Öğretim Kurulu tarafından atanmaktadır. Şu an Üniversitenin Rektörlüğünü Prof. Dr. Valihan ABDİBEKOV, Rektör Vekilliğini (Eş Rektör) ise Prof. Dr. Mehmet KUTALMIŞ yürütmektedir (Ahmet Yesevi Üniversitesi, 2016).

1994-1995 akademik yılında öğrenci almaya başlayan Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesinde şu anda 102 Profesör, 296 doçent ve Yardımcı Doçent ve 561 Öğretim Görevlisi olmak üzere toplam 959 akademik personel görev yapmaktadır. 12 binden fazla öğrencinin eğitim gördüğü üniversitede 8 fakülte, 1 yüksekokul, 6 enstitü ve birde uzaktan eğitim araştırma ve uygulama merkezi bulunmaktadır (Ahmet Yesevi Üniversitesi, 2016).

Üniversitenin Fakülteleri, Yüksekokul ve Enstitüleri

• Sosyal Bilimler Fakültesi

640 öğrencinin eğitim gördüğü fakültede Ekonomi, İşletme ve Turizm, Maliye ve Denetim, Uluslararası ilişkiler, Hukuk ve Sosyoloji bölümleri bulunmaktadır. 11 lisans, 8 yüksek lisans ve 3 doktora programının bulunduğu fakültede 113 öğretim elemanı görev yapmaktadır (Ahmet Yesevi Üniversitesi, 2016).

• Beşeri Bilimler Fakültesi

7 lisans, 5 yüksek lisans v 2 doktora programının bulunduğu fakültede 79 öğretim elemanı görev yapmaktadır. Fakültede okul öncesi öğretmenliği, sınıf öğretmenliği, rehberlik ve psikoloji danışmanlık, tarih öğretmenliği, din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenliği, arkeoloji ve etnoloji ve ilahiyat bölümleri bulunmaktadır (Ahmet Yesevi Üniversitesi, 2016).

• Filoloji Fakültesi

124 öğretim elemanının görev yaptığı fakültede 649 öğrenci eğitim görmektedir. Kazak dili ve edebiyatı, Rus dili ve edebiyatı öğretmenliği, İngilizce – Türkçe öğretmenliği, İngilizce Arapça öğretmenliği, Kazak dili ve edebiyatı öğretmenliği, İngiliz dili ve edebiyatı, Türk dili

ve edebiyatı, Çin dili ve edebiyatı, gazetecilik ve Arapça mütercim tercümanlık bölümleri bulunan fakültede 7 lisans, 4 yüksek lisans ve 1 doktora programı bulunmaktadır (Ahmet Yesevi Üniversitesi, 2016).

- **Fen Fakültesi**

Matematik öğretmenliği, matematik, fizik öğretmenliği, fizik, biyoloji öğretmenliği, biyoloji, kimya öğretmenliği, ekoloji, coğrafya öğretmenliği ve çevre mühendisliği bölümleri bulunan fakültede 10 lisans, 6 yüksek lisans ve 3 doktora programı bulunmaktadır (Ahmet Yesevi Üniversitesi, 2016).

- **Mühendislik Fakültesi**

343 öğrencinin eğitim gördüğü fakültede 6 lisans ve 3 yüksek lisans programı bulunmaktadır. Fakültede bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği, bilişim, otomasyon ve yönetim, bilişim sistemleri, bilgisayar mühendisliği ve elektrik enerjisi bölümleri bulunmaktadır (Ahmet Yesevi Üniversitesi, 2016).

- **Sanat Fakültesi**

467 öğrencinin eğitim gördüğü fakültede 86 öğretim elemanı görev yapmaktadır. Fakültede askeri hazırlık öğretmenliği, beden eğitimi ve spor öğretmenliği, müzik öğretmenliği, geleneksel müzik sanatı, vokal sanatı, resim öğretmenliği, moda tasarımı, dekoratif sanatlar, sahne sanatları, koreografi, mesleki eğitim öğretmenliği bölümleri bulunmaktadır (Ahmet Yesevi Üniversitesi, 2016).

- **Tıp Fakültesi**

2328 öğrencinin eğitim gördüğü fakültede tıp, diş hekimliği bölümleri ve uzmanlık programları yer almaktadır (Ahmet Yesevi Üniversitesi, 2016).

- **Hazırlık Dil Öğretim Fakültesi**

581 öğrencinin eğitim gördüğü fakültede Türkçe, Kazakça, Rusça ve Türkçe olmak üzere 4 dilde kur sistemine eğitim verilmektedir. Öğrenciler güz ve bahar yarıyılı olmak üzere iki dönem sadece dil eğitimi almaktadırlar (Ahmet Yesevi Üniversitesi, 2016).

- **Ahmet Yesevi Yüksekokulu**

2006 yılında açılan Ahmet Yesevi yüksekokulunun amacı tarım sektörünün ara eleman ihtiyacını karşılamaktır (Ahmet Yesevi Üniversitesi, 2016).

- **Türkoloji Araştırma Enstitüsü**

Türk Dili, Türk Kültürü ve Türk örf ve âdetlerini ilmî metotlar kullanarak ortaya koymak amacıyla 1993 yılında kurulmuştur (Ahmet Yesevi Üniversitesi, 2016).

- **Ekoloji Araştırma Enstitüsü**

Bölge ve çevrenin ekolojik yapısını ortaya çıkarmak amacıyla 1998 yılında kurulmuştur (Ahmet Yesevi Üniversitesi, 2016).

- **Avrasya Araştırma Enstitüsü**

Avrasya bölgesinde yaşayan Türk Devlet ve Topluluklarının, tarihî sosyo-kültürel, siyasi ve ekonomik yapısı üzerinde disiplinler arası, bilimsel araştırmalar yapmak, bu alandaki projeleri

planlamak, desteklemek amacıyla 2009 yılında kurulmuş olup, faaliyetlerini Almatı'dan sürdürmektedir (Ahmet Yesevi Üniversitesi, 2016).

- **Müze ve Arkeoloji Araştırma Enstitüsü**

Güney Kazakistan'ın arkeolojik eserlerinin ortaya çıkarılması amacıyla kazı çalışmaları yürütmek, çıkan materyalleri kayıt altına alıp sergilenmesini sağlamak ve bu alanda bilimsel yayınlar ortaya koymak amacıyla 1997 yılında kurulmuştur (Ahmet Yesevi Üniversitesi, 2016).

- **Fen Bilimleri Araştırma Enstitüsü**

Enstitünün amacı matematik, fizik ve bilgisayar bilimlerin ilişkin çalışmalar yürütmektir (Ahmet Yesevi Üniversitesi, 2016).

- **Sağlık Bilimleri Araştırma Enstitüsü**

Enstitünün amacı sağlık hizmetleriyle ilgili çalışmalar yürütmektir (Ahmet Yesevi Üniversitesi, 2016).

- **TÜRTEP - Türkiye Türkçesi ile Uzaktan Eğitim Programları Araştırma ve Uygulama Merkezi**

Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesinde biri Çimkent, diğeri Türkistan yerleşkesinde olmak üzere iki tane Uzaktan Eğitim Fakültesi" bulunmaktadır. Bu fakülteler örgün eğitim veren fakültelerdeki bölümlerin müfredatını uygulamakta olup uzaktan eğitim için koordinasyon fakülteler konumundadırlar. Bu fakültelerden Çimkent uzaktan eğitim fakültesinin eğitim dili Kazakça-Rusça, Türkistan uzaktan eğitim fakültesinin eğitim dili Kazak Türkçesi – Türkiye Türkçesidir (TURTEP, 2016).

Öğrenci Kabulü

Kazakistan'dan öğrenci kabulü Kazakistan Eğitim Bakanlığınca yapılan sınavla gerçekleşmekte iken Türkiye'den de öğrenci kabulü ÖSYM tarafından yapılan sınavla olmaktadır. Diğer Türk Cumhuriyetlerinden Rektörlükçe yapılan sınavla öğrenci kabul edilmektedir (Ahmet Yesevi Üniversitesi, 2016).

Örgün Eğitim

Örgün eğitim-öğretim, yıl olarak iki dönemden ibaret olup, mezun olma durumundaki sınıflar hariç, tüm sınıflar için 30 haftalık bir süreyi kapsar. Eğitim-öğretim süresi, bölümlere göre farklılık gösterir. Dönem usulü ve kredili ders geçmeye dayalı eğitim-öğretim sistemimi, öğrenci merkezli bir akademik ortamda yürütülmektedir. Üniversitede örgün eğitim-öğretim, bursluya da ücretli olarak yapılmaktadır. Öğrencilerin bursları dönem sonundaki not ortalamalarına göre devam eder veya kesilir. Türkiyeli öğrenciler için eğitim-öğretim harçsızdır. Kazakistan Cumhuriyeti dışından kabul edilen, ücretsiz ve burslu örgün eğitim öğrencileri, yönetmeliklerde belirlenen şartları yerine getirememeleri hâlinde, burs haklarını kaybederler fakat eğitim ücreti ödemezler (Ahmet Yesevi Üniversitesi, 2016).

Barınma

Üniversite, kız ve erkek öğrenci yurtlarına sahiptir. Türkistan Yerleşkesinde, Türkiye Cumhuriyeti katkılarıyla inşa edilen yaklaşık 650'şer kişi kapasiteli erkek ve kız yurtları bulunmaktadır. Yurtların bulunduğu yerleşke içerisinde; okuma salonları, kütüphane, yemekhane, tenis, futbol ve basketbol sahaları, sağlık merkezi ve kafeterya bulunmaktadır.

Hazırlık sınıfında okuyan öğrencilerin yurtlarda kalması zorunludur. Hazırlık sınıfından sonra öğrenciler, diledikleri takdirde yurtlarda kalmaya devam etmektedirler (Ahmet Yesevi Üniversitesi, 2016).

Sonuç

Türk dili konuşan devlet ve topluluklara mensup öğrencileri bir çatı altında eğitmek amacıyla kurulan Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi Türk dünyası ilişkilerin önemli katkılar sağlamaktır. Türkiye'nin Orta Asya'ya açılan pencerelerinden olan ve kültürel diplomasi bağlamında önemli bir faaliyet olan Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi'nin daha etkin ve tanınır hale gelmesine aşağıdaki öneriler katkı sağlayabilir:

Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi'nin eğitim amacıyla sunduğu imkânlar uluslararası medya yoluyla etkin bir şekilde tanıtılabilir.

Üniversite'nin daha fazla öğrenci alması amacıyla diplomatik izinler çerçevesinde Türkistan Yerleşkesinin yanı sıra Kazakistan'ın başkenti Astana'da ve Kazakistan'ın önemli şehirlerden Almatı'da üniversiteye yerleşkeler kurulabilir ve öğrenci alımı yapılabilir.

İlişkilerin geliştirilmesi amacıyla üniversite bünyesinde yapılan kültürel faaliyetler artırılabilir.

Hoca Ahmet Üniversitesinin uluslararası alanda daha etkin ve tanınır hale gelmesi için üniversite bünyesinde yapılan akademik yapılan artırılabilir.

KAYNAKÇA

Ahmet Yesevi Üniversitesi, <http://www.eurasianhouse.net/makale/12/turkistan-ve-ahmet-yesevi-universitesi> adresinden 01.05.2016 tarihinde erişildi.

Ahmet Yesevi Üniversitesi, <http://www.ayu.edu.tr/katalog> adresinden 01.05.2016 tarihinde erişildi.

Ahmet Yesevi Üniversitesi Enstitü ve Merkezler, <http://www.ayu.edu.tr/enstitu> adresinden 04.05.2016 tarihinde erişildi.

Ahmet Yesevi Üniversitesi Fakülteler, <http://www.ayu.edu.tr/fakulteler> adresinden 03.05.2016 tarihinde erişildi.

Ahmet Yesevi Üniversitesi Kuruluş, <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/21729.pdf> adresinden 01.05.2016 tarihinde erişildi.

Ahmet Yesevi Üniversitesi Tarihçesi, <http://www.ayu.edu.tr/tarihce> adresinden 01.05.2016 tarihinde erişildi.

Ahmet Yesevi Üniversitesi Yönetimi, <http://www.ayu.edu.tr/mhbyonetim> adresinden 02.05.2016 tarihinde erişildi.

Ahmet Yesevi Üniversitesi Yüksekokullar, <http://www.ayu.edu.tr/yuksekokul> adresinden 03.05.2016 tarihinde erişildi.

Ahmet Yesevi Üniversitesi Uzaktan Eğitim, <http://www.yesevi.net/> adresinden 04.05.2016 tarihinde erişildi.